

Ikt. sz.: NOB-42/13-4/2023.

NOB-6/2023. sz. ülés
(NOB-14/2022-2026. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Nemzeti Összetartozás Bizottságának**
2023. május 22-én, hétfőn, 10 óra 04 perckor
az Országház Gróf Esterházy János termében (földszint 1.)
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Az ülés megnyitása, a határozatképesség megállapítása, a napirend elfogadása</i>	5
<i>Tájékoztató a Csángóföldön élő magyar közösségekről</i>	5
<i>Járai Zsigmond tájékoztatója</i>	5
<i>Dr. Szili Katalin tájékoztatója</i>	7
<i>Dr. Edvi Péter tájékoztatója</i>	8
<i>Pogár László tájékoztatója</i>	9
<i>Hegyeli Attila tájékoztatója</i>	11
<i>Pál-Antal Ildikó tájékoztatója</i>	13
<i>Hozzászólások</i>	16
<i>Döntés a bizottsági állásfoglalásról</i>	21
<i>Az ülés berekesztése</i>	21

Napirendi javaslat

Tájékoztató a Csángóföldön élő magyar közösségekről

Előadók:

Járai Zsigmond, a csángó-magyar együttműködés feladatainak koordinálásáért felelős miniszterelnöki megbízott

Dr. Szili Katalin miniszterelnöki főtanácsadó

Dr. Edvi Péter, a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége felügyelőbizottságának elnöke

Pogár László, a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége elnöke

Hegyeli Attila, a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége oktatási programkoordinátora

Pál-Antal Ildikó, a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége könyvelője

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: Pánczél Károly (Fidesz), a bizottság elnöke

Herczeg Tamás (Fidesz), a bizottság alelnöke
 Szászfalvi László (KDNP), a bizottság alelnöke
 Jakab István (Fidesz)
 Dr. Tiba István (Fidesz)
 Dócs Dávid (Mi Hazánk)
 Berki Sándor (Párbeszéd)

Helyettesítési megbízást adott

Dr. Zsigmond Barna Pál (Fidesz) Herczeg Tamásnak (Fidesz)

A bizottság titkársága részéről

Dr. Sándor Tamás bizottsági munkatárs

Meghívottak

Hozzászólók

Járai Zsigmond, a csángó-magyar együttműködés feladatainak koordinálásáért felelős miniszterelnöki megbízott
 Dr. Szili Katalin miniszterelnöki főtanácsadó
 Dr. Edvi Péter, a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége felügyelőbizottságának elnöke
 Pogár László, a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége elnöke
 Hegyeli Attila, a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége oktatási programkoordinátora
 Pál-Antal Ildikó, a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége könyvelője

Megjelentek

Erdélyi Rudolf Zalán vezérigazgató (Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.)
 Ugron Gáspár, a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége felügyelőbizottságának tagja
 Kalmár Ferenc András miniszteri különmegbízott (Külgazdasági és Külügyminisztérium)

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 04 perc)

Az ülés megnyitása, a határozatképeség megállapítása, a napirend elfogadása

PÁNCZÉL KÁROLY (Fidesz), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó napot kívánok, tisztelt hölgyeim és uraim! Nagy szeretettel köszöntök minden résztvevőt a Nemzeti Összetartozás Bizottságának mai ülésén itt az Esterházy teremben. Köszöntöm a bizottság alelnökeit, a bizottság tagjait; Járai Zsigmond miniszter urat, a csángó-magyar együttműködés feladatainak koordinálásáért felelős miniszterelnöki megbízottat; dr. Szili Katalin miniszterelnöki főtanácsadót; dr. Edvi Pétert, a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége felügyelőbizottságának elnökét; Pogár László urat, kedves barátunkat, a Moldvai Csángómagyarok Szövetségének elnökét; Hegyeli Attilát, a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége oktatási programkoordinátorát; Pál-Antal Ildikót, a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége könyvelőjét; valamint kedves munkatársaikat és minden kedves érdeklődőt nagy tisztelettel köszöntök.

A bizottsági ülésről távolmaradását előzetesen írásban bejelentette dr. Zsigmond Barna Pál, Fidesz, és dr. Molnár Zsolt, MSZP. A mai ülésünkön Zsigmond Barna Pál képviselő urat Herczeg Tamás alelnök úr fogja helyettesíteni. Megállapítom, hogy a bizottságunk így hat fővel határozatképes.

Egy napirendi pontunk van: tájékoztató a Csángóföldön élő magyar közösségekről. (*Jakab István megérkezik az ülésre.*) A jegyzőkönyv számára mondom: megérkezett Jakab István elnök úr, a bizottságunk tagja, így hét fővel fogunk szavazni. Ki az, aki a napirenddel egyetért? Aki igen, kérem, most szavazzon! (*Szavazás.*) Köszönöm szépen. 7 igen szavazattal a napirendet elfogadtuk.

Tájékoztató a Csángóföldön élő magyar közösségekről

Rátérünk egyetlen napirendi pontunkra. Tisztelt Bizottság! Tisztelt Jelenlévők! Kedves Vendégeink! Legutóbb hat esztendővel ezelőtt, 2017 áprilisában járt bizottságunk előtt hasonló delegáció, a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége tartott akkor egy tájékoztatót, majd utána utaztunk el egy bizottsági látogatásra Csángóföldre. Most megfordítottuk a sorrendet: hat évvel később először Csángóföldön jártunk, megnéztük az ottani fejlesztéseket, megnéztük, hogyan működnek a magyar házak, hogyan működik a délutáni, iskola utáni magyar nyelvű képzés és óvoda rendszere. Így most kerül sor itt, a jegyzőkönyv számára is, egy beszámolóra. Technikai tájékoztatásom van: a bizottságunk elfogadta egész ciklusra, hogy a bizottsági ülésen szemléltetőeszközt lehet használni, és előadóink előzetesen be is jelentették, hogy illet kívánnak majd igénybe venni.

Először előadóink kapnak lehetőséget a tájékoztatásra, utána a bizottság tagjai reagálhatnak az elhangzottakra, megfogalmazhatják véleményüket vagy kérdést tehetnek fel.

Tisztelettel kérdezem, ki kezdené a beszámolót. (*Jelzésre:*) Járai Zsigmond miniszter úré a szó.

Járai Zsigmond tájékoztatója

JÁRAI ZSIGMOND miniszterelnöki megbízott: Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottsági Tagok! Hölgyeim és Uraim! Azért is jelentkeztem, mert én vagyok előre írva ebben a napirendben, úgyhogy gondoltam, így illik. Röviden szeretném önöket tájékoztatni arról, hogy hogyan alakult ki ez a mai együttműködés a Moldvai Csángómagyarok Szövetségével és általában a moldvai csángómagyarokkal.

A moldvai csángómagyarság az egyik legkisebb, talán a legszegényebb és valószínűleg az anyaország által legelhanyagoltabb határon túli magyar kisebbség. Körülbelül 50 ezer magyarul beszélő csángóval számolunk ma, akik nagy része azért már többé-kevésbé asszimilálódott, de szeretnénk megőrizni azokat a hagyományos csángómagyar értékeket, amelyek részben amiatt alakultak ki, hogy a Kárpát-medencén túli legnagyobb magyar kisebbség, és sohasem volt vagy legalábbis igazából nem volt a történelem során az anyaország része. Mindig is a Kárpátokon túl éltek, és így kimaradtak a magyar nemzetiségi mozgalmakból, a magyar nyelvújításból, aminek következtében ilyen különleges, archaikus közösség maradt, és amiatt is, mert végig egy román többségű társadalomban éltek, de olyan összefogással és olyan kitartással őrizték a magyar értékeket, elsősorban a római katolikus különbözőségük miatt, ami tényleg csodálatra méltó. Az Európai Parlament is megállapította egyébként, hogy különleges, archaikus értékekkel bír a csángómagyar közösség.

Igazából nem nagyon volt Magyarországon csángómagyar-stratégia. Valamikor a kétezres évek elején néhány fiatal, elsősorban erdélyi pedagógus kezdte el feltárni azokat az értékeket, meg hát Magyarországról is, ugye, népzeneészek, néptáncosok rengetegen utaztak, kezdték felfedezni a nyolcvanas-kilencvenes években a csángó hagyományokat és értékeket. 2000 körül kialakult ott egy kisebb közösség, amelyik a magyar oktatás kialakításán dolgozott, és szépen haladtak is több-kevesebb eredményt elérve, kisebb-nagyobb hullámokkal.

2019-ben a magyar kormány elfogadott egy úgynevezett csángómagyar-stratégiát, amelynek az a célja, hogy próbáljuk meg annak a legszegényebb határon túli magyar közösségnek egyrészt megőrizni az értékeit, másrészt pedig ahol lehet, ott segítsünk neki. Ez a stratégia három pillérré épül. Az első az oktatás, kultúra, hagyományörzés felkarolása, támogatása. Ebben egyébként nagyon jól haladunk, majd el fogják mondani a kollégák, hogy milyen csodálatos eredményeket értünk el az elmúlt években vagy évtizedben.

A második pillér a szociális segítség és szociális támogatás: 2019-ben vezettünk be először ösztöndíjat a magyarul tanuló diákok számára; anyasági segítyt adunk a csángómagyar anyáknak, és iskolai étkeztetést adunk a csángómagyar iskolákba járó gyerekeknek, akik erre nagyon is rászorulnak. Tehát ez a második pillér.

A harmadik pillért sajnos, a gazdaság fellendítését, a gazdasági pályázatok kiírását és a csángómagyar vállalkozások helyzetbe hozását nem sikerült eddig még beindítanunk a román kormány ellenállása miatt. Magyarországról meg lett volna hozzá a szükséges forrás, és hozzá ki is építettük azt a struktúrát, ami lebonyolította volna ezt a támogatást. Tehát mindeddig a román kormány beleegyezését nem sikerült ahhoz megszerezni, hogy magyar állami pénzből és európai uniós pénzből támogatásokat adjunk nemcsak a magyar, hanem a helyi vállalkozók számára. Vannak egyébként politikai nézeteltérések vagy nehézségek, de igazából azt kell mondjam, hogy alapjában véve normális az együttműködés a többségi román társadalom képviselőivel, résztvevőivel, de persze lehetne sokkal jobb is. Azt gondolom, hogy elsősorban nem rajtunk múlik, igyekszünk mi teljesen politikamentesen végezni az ottani feladatunkat, de hát azért benne van a román többségben az, hogy mit akarnak itt a magyarok, és ne nagyon magyarkodjanak, de mondom, ez azért kezelhető szinten van.

A kollégák majd elmondják, hogy milyen eredményeket értünk el. Én röviden ennyit szerettem volna mondani. Köszönöm szépen a figyelmüket.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönöm miniszterelnöki megbízott úrnak. Hát, akkor maradjunk ennél a sorrendnél, ami előttünk található: dr. Szili Katalin miniszterelnöki főtanácsadó asszonyé a szó.

Dr. Szili Katalin tájékoztatója

DR. SZILI KATALIN miniszterelnöki főtanácsadó: Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Képviselő Urak! Tisztelt Bizottság! Tisztelt Jelenlévők! Előjáróban is szeretném megköszönni elnök úrnak és a bizottság tagjainak, hogy a múlt héten mint az MCsMSz felügyelőbizottságának a tagja ismét részt vehettem azon a túrán, ahol végigtekintettünk 13 településen 14 intézményt abból a 22-ből, ahol már működőképes és hálózatszerűen működő oktatási, kulturális és hagyományőrző tevékenység folyik. Ezzel véleményem szerint az elmúlt hat évben, ha fogalmazhatnék így, a legutóbbi látogatás óta - hiszen akkor is a bizottsággal tartottam -, azt kell mondjam, hogy egy olyan lendületet kapott a moldvai csángómagyarság jelene és jövője, amire az elmúlt évtizedekben soha nem volt példa. Úgyhogy az első szó részemről a köszöneté, köszönet az MCsMSz-nek, és én külön szeretném Járai Zsigmond miniszterelnöki megbízott úr és Edvi Péter doktor úr tevékenységét ebben méltatni, hiszen nélkülük ez nem jöhetett volna létre, és anélkül a támogatás nélkül, amit a magyar kormány finanszírozási szempontból ahhoz adott, hogy ez a munka elinduljon.

Egy mondat erejéig emlékeznék vissza arra az ugyanebben a teremben folyt, körülbelül kilenc évvel ezelőtti vitára, ami ugyancsak itt lezajlott akkor az RMPSZ és az MCsMSz között, jobban mondva csak az RMPSZ részéről. Én azt gondolom, nem degradálva az ő munkájukat, hogy az egy egészen más típusú tevékenység volt, és én ezzel ezt a kört majd le is zárnám, tekintettel arra, hogy ők csak és kizárólag az oktatási kérdésekkel foglalkoztak.

Azonban a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége egy, mondhatnám azt, a magyar kormány kinyújtott karjaként olyan segítője tud lenni az ottani magyarságnak minden szempontból, ahogy ezt miniszterelnöki megbízott úr elmondta, ami tényleg azzá teszi a moldvai csángómagyarok életét, ahogy egyébként az állásfoglalás-tervezet is kijelenti: a magyar nemzet szerves és elválaszthatatlan részének tekinti. Tulajdonképpen azzal a feladattal, amivel megbízta miniszterelnök úr, illetőleg a kormány a miniszterelnöki megbízott urat és egyáltalán, én azt gondolom, ezzel a felügyelőbizottságot is, ez gyakorlatilag teljesebbé ment. Nyilván a folyamat nem ért véget, de a végrehajtás egy olyan úton indult el, ahol valóban kitűzhetjük célként, hogy a magyarság teljes egésze... - hiszen ahogy Hegyeli Attila az út során elmondta, körülbelül eddig a fiatalságnak a 25 százalékát tudtuk elérni.

Tehát teendők még van, azonban olyan infrastrukturális fejlesztések indultak el, illetőleg fogalmazhatnék így XXI. századi módon, hogy a hardverben és a szoftverben olyan fejlesztések indultak el, amelyek, meg kell hogy mondjam, akár az informatikai területet tekintem, példaértékűek még a diaszpórában vagy bárhol a világban élő magyar közösségeink számára, hogy teljes képet tekintsünk. Egy olyan úton indultunk el, ahol az alkotmánynak azt a passzusát, amely azt célozza, hogy Magyarország felelősséget visel a határon kívül élő magyarságért, azt gondolom, teljesítettük ezzel, és mára már a magyar nemzetet egy olyan közösségé szerveztük, az elmúlt 13 évben, ahol szerves résznek tekintjük a moldvai csángómagyarságot is. *(Dócs Dávid megérkezik az ülésre.)*

Engedjék meg, hogy ezen az elvi közvetítésen túl néhány olyan konkrét kérdést érintsek, ami véleményem szerint a jövőt tekintve szükségszerű lehet. Gondolok itt például arra, ami a buszos infrastruktúra-fejlesztést jelenti a gyermekek iskolába szállítása ügyében, hiszen ez egy fontos és hiánypótló beruházás lenne; én azt gondolom, hogy a jövőben ezt akár a Rákóczi Szövetséggel történő kooperációval szükség lenne megoldani. Azt hiszem, azzal, hogy egyébként a gyermekek naponta ingyenes étkezést kapnak, egy olyan szociális feladatot is teljesítünk, ami példaértékű,

úgyhogy amikor bővítjük azt a kört, akiket el kívánunk érni, ennek a továbbvitele, illetőleg a szociális támogatások véleményem szerint megoldhatóak.

Egy kérdés van, amit Járai Zsigmond miniszterelnöki megbízott úr is érintett, ez a gazdasági feladatok vagy annak a háttérnek a megteremtése, ami a gazdaság bővítését jelenti. Én azt gondolom, azzal, hogy a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége majdnem 140 fővel folytatja már a munkáját, és szerintem azokkal a lépésekkel, amiket megtettek eszközbeszerzésben, egyebekben, fogják tudni segíteni az ott élőket, és lehetséges az, hogy lépésről lépésre olyan gazdasági háttérrel teremtsenek meg, ami lehetővé teszi, hogy visszaforgatásra kerüljenek források arra a célra, amit egyébként mi kitűztünk.

Úgyhogy én köszönetemet szeretném kifejezni. És gratulálok ahhoz, elnök úr, hogy egy bizottsági állásfoglalással méltatják azt a tevékenységet, amit az elmúlt esztendőben az MCsMSz és ez a közösség folytatott. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen, elnök asszony. Köszöntöm Dócs Dávid képviselő urat is, a bizottságunk létszáma így nyolc fő.

Dr. Edvi Péternek adom meg a szót, a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége felügyelőbizottsága elnökének.

Dr. Edvi Péter tájékoztatója

DR. EDVI PÉTER felügyelőbizottsági elnök (Moldvai Csángómagyarok Szövetsége): Elnök Úr! Tisztelt Bizottsági Tagok! Jó érzés ma itt ülni, mert sok pozitívumról tudunk beszámolni. Néhány évvel ezelőtt egyszer már ültünk itt, akkor az nem volt ennyire kellemes, mint most. Amiről beszélünk és beszélgetünk, az talán a teljesen egyértelműen Magyarországtól legtávolabb lakó és legszegényebb kisebbség, akik bizony hosszú-hosszú éveken keresztül mindenből kimaradtak. Áder János államelnök úr egyszer lent volt, talán három évvel ezelőtt Moldvában, és akkor mondták neki a csángók, hogy eddig Magyarország az ő támogatásukban négy száz évvel maradt le, most az elmúlt két-három évben sikerült száz évet behozni, most már csak a maradék háromszázat kell. *(Derűltség.)*

De ettől a talán kicsit vicces megfogalmazástól függetlenül, az sajnos mind a mai napig úgy van, hogy a programokból, az automatikus együttműködésekben kimaradnak. Szó esett itt most például buszokról. Nem azért nem kaptak buszokat, mert valaki azt mondta, hogy nem, ők nem kapnak, hanem egyáltalán szó sem került arról, hogy egyáltalán szóba jönnék. Lejár hozzájuk, mondjuk, a Népfőiskola, de azért meg egy ismerősünkön keresztül, mert még nem alakult ki egy olyan kapcsolatrendszer, ahol a Moldvai Csángómagyarok Szövetségét mint partnert tekintik. Ebben nyilván mi mint a felügyelőbizottság is valamennyire hibásak vagyunk, de nulla pontról indultunk el, és azt gondolom, a másik oldalról meg rengeteg mindent elértünk, és ennek nagyon örülök. Talán eljön egy-két év múlva az az időszak is, amikor mindenkinél automatikus lesz az, hogy a Moldvai Csángómagyarok Szövetségén keresztül sokkal egyszerűbben, sokkal jobban lehet közösen programokat megszervezni.

Amikor elkezdtük ezt a közös munkát tizenvalahány évvel ezelőtt, vitathatatlanul nem volt mindig minden rendben. Nem azt mondom, hogy nagyobb rendtelenség volt, mint máshol, de mondjuk úgy, hogy nem volt minden rendben. Nekem nagy örömömre szolgált, hogy Semjén miniszterelnök-helyettes úrral találkoztam tavaly, és azt mondta, hogy Péter, igazad volt, így kellett ezt csinálni, olyan szép rend van most a csángómagyaroknál, amilyen tulajdonképpen más szervezeteknél is kellene hogy legyen. Úgyhogy eljutottunk odáig, hogy egy szervezetnél, ahol, mondjuk úgy, hogy nem volt minden rendben, ma már példaértékű szervezetség van,

példaértékűen végzik a munkájukat, és példaértékűen használják fel azokat a forrásokat, amit a magyar államtól kapnak. Ez is egy fontos dolog, hogy mindig - ez majd a mai beszámolóból ki fog még derülni - fillérre pontosan el tudnak mindennel számolni. Azt gondolom, ez is egy olyan tény és olyan tett, ami, jaj, de jó lenne, ha az összes határon túli szervezetnél így lenne!

Jó volt a múlt héten a bizottság tagjaival együtt Moldvába utazni, mutatni azokat a szörnyű állapotban lévő épületeket, ahol ők oktatnak, tanítanak, és mutatni azokat a szép épületeket, amelyeket meg már sikerült felújítani vagy esetleg teljesen újat építeni. Ezzel is szerettük volna demonstrálni, hogy az út közepén tartunk, és még jó pár évre van szükség; nagyon óvatos becslés szerint még további öt jó évre lenne szükség ahhoz, hogy utolérjék magukat, és azon a szinten legyenek, amit szeretnénk elérni. Köszönöm szépen, hogy időt szakítottak nekem.

ELNÖK: Köszönöm szépen, elnök úr. Pogár Lászlóé, a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége elnökéé a szó. A bizottsági ülést megelőzően baráti beszélgetésünkben tisztáztuk, hogy én egyáltalán nem sértődtem meg azon, hogy a Moldvai Csángómagyarok Szövetségének küldöttgyűlésén, Bákóban László többször is azt mondta, hogy Pánczél Karcsi, és így adta meg a szót (*Derültség.*), mert ez a köztünk lévő régi barátságra, ismeretségre és munkakapcsolatra vonatkozik. Úgyhogy, Pogár Laci barátom, tiéd a szó. (*Derültség.*)

Pogár László tájékoztatója

POGÁR LÁSZLÓ elnök (Moldvai Csángómagyarok Szövetsége): Köszönöm szépen, elnök úr. Tisztelt Bizottság! Első körben, nagy megtiszteltetés számunkra, számomra, hogy igen, itt, az anyaországban pozitívan és jó dolgokról beszámolhatok és beszámolhatunk.

Az az igazság, hogy 2018-tól egy nagy infrastruktúra-fejlesztésen ment át a moldvai csángóügy; ezt első körben az itt mellettem lévő személyeknek, mind dr. Edvi Péternek, mind Járai úrnak köszönhetjük. Az, hogy ez az infrastruktúra így ki tudott bővülni, azt mutatja, hogy azokat a programokat, amelyeket mi ott folytatunk, oktatásban, hagyományőrzésben, szociális kérdésekben, sport-, vallási kérdésekben, azt ez az infrastruktúra tudja biztosítani. S ahogy doktor úr az előbb mondta, igen, az elmúlt négy-öt évben annyit tudott előrehaladni ez az egész csángóügy, amennyit az elmúlt három-négyszáz évben nem haladott. Csak röviden: meg lehet nézni, hogy például 2018-ban hol tartott a magyarfalusi magyar ház, és 2023-ban hol tart, úgy, hogy közben egy tájház is létrejött ezen a telken, ahol durván 130 gyereknek biztosítanak foglalkozást.

A bákói magyar ház több funkciót is ellát, irodát és iskolán kívüli foglalkozásokat, egy stúdióteremmel. Központilag felszínre kerültünk, úgy a helyhatóság szemében, mint a csángók szemében is abban, hogy igen, van egy jövőnk, haladunk előre.

2019-ben Trunkban egy régi kocsmát sikerült megvásárolni, amelyet kis magyar házzá alakítottunk, és otthona van a magyar oktatásnak, és büszkék a falusiak, hogy a legszebb a magyar ház Trunkban.

Diószén. Lehet látni, hogy 2019-ben hogyan nézett ki, amit megvásároltunk, és 2023-ban hol tartunk. Ez lesz énszerintem a legszebb magyar házunk Moldva területén, ugyanakkor a legnagyobb is, tudván azt, hogy amit az előző években terveztünk, az oktatás folyamán bebizonyosodott, hogy kicsi, és az évek során azt megtanultunk, hogy nagyobb kell, hogy a bővítésre is legyen lehetőség.

Diószeg. 2018-ban ilyen volt a régi parasztház, amely 2023-ban már így néz ki, és ez is az előbb felsorolt programokat tudja szolgálni.

Szászkút. 2019-ben vásároltunk egy régi házat, amelyet sajnos le kellett bontani, és egy újat építettünk, szintén a magyar kormány támogatásából.

Csíkszereda. Ez egy régi saját álomom is volt, mert én is ott tanultam, a rendszerből kerültem ki és sok más kollégám is. Amikor az évek során ott tanultunk, tanultam, akkor mindig hányódtunk különböző épületekben, most a csángóknak van Csíkszeredában egy otthonuk. Most jelenleg ötven diák van, akik különböző középiskolákban vesznek részt, magyar középiskolákban.

Frumósza. Itt jövőre tervünkben van, tervezzük a tájház kialakítását, a jobboldali fotón látható, és a baloldali a jelenlegi magyar ház, ahol két kicsi terem van, háromszor hármasszoba, ide jövőre nézve tervezünk építkezni.

Forrófalva. Ez a központban van, állítólag egy egyházi tulajdonban lévő ház volt, hatalmas, viszont ennek egy részében sikerült kialakítani három oktatói termet. Itt is a jövőre nézve tervünk van abban a gyerekeképzési programban. Hát, olyan 15 települést el tudna látni, hogyha az alagsorában egy menzát, kifőzdét ki tudnánk alakítani, és az emeletre úgy óvodatermeket, mint magyar osztályokat.

Somoska 2020-ban. Itt önerőből napelemrendszerrel, és itt is nagy jövője van, főleg a felnőttek szemében, büszkék és otthonnak, magukénak érzik.

Rácsila. 2020-ban vettük át, és ezt kialakítottuk, most két óvodacsoportunk van. Ez az épület az egyetlen, ahol csak óvoda van, és nincs magyar iskola.

Klézse. Ez egy parasztház 2021-ben. Itt tervünkben van a jövőre nézve építkezni. Nagyon nagy település, nagy község, és a gyereklétszám is megbírna egy nagyobb épületet.

Szítás. Ezt is 2021-ben vettük át, itt is tervezünk, terveink vannak. Ez is egy olyan település, ahol a gyereklétszám az állami iskolában nagy, most egy kicsi parasztházban tartjuk a foglalkozásainkat.

Lujzikalagor. Itt ebből majd egy tájház lesz, de most jelenleg két osztálytermet alakítottunk ki oktatás céljára.

A lábnyiki táborközpont és rendezvénycsűr. 2009-ben álmodtuk meg ezt az egészet, de csak 2018-tól tudtunk haladni, és ezt szintén Magyarország Kormányának, az anyaországnak köszönhetjük.

Háromkút. Itt csak egy üres telek van. Ez a Gyilkos-tó és Gyimes között van, de itt is tervünkben van építkezni.

Ferdinándújfalú. Itt nagyon nehéz volt vásárolni, de 2021-ben sikerült, mivel az egyház területén is tudunk haladni apró lépésekben, ráadásul az ottani pap segített, a plébániával szemben tudtuk megvenni ezt a házat. Ez most van, ez egy nagyon friss kép, alakítgatjuk át úgy tanári lakrésznek, mint különböző foglalkozásokra.

A nagypataki fatemplomot, amely 1435-ben épült, szintén a magyar kormány támogatásával tudtuk felújítani. Ez az egyetlen templom, amelyen még magyar felirat is van, és megmaradt.

Csíkfalu. Lehet látni, hogy 2018-ban hogyan nézett ki, és most, 2023-ban hogyan néz ki.

Külsőrekecsin a 2023-as fotón. Itt is bebizonyosult az, hogy igény van bővíteni, és főleg az óvodások számára muszáj volt beüvegezni, az első részt is bővíteni.

Lészped 2022-ben. Itt is apró módosításokkal átalakítottuk, a jövőre nézve tervünkben van építkezni.

Gyimesbükkői óvoda és foci pályája. Jelenleg az óvoda-bölcsődébe 57 gyerek van beiratkozva, illetve jár napközibe.

Kostelek. Ez is felújításra került és bővítésre.

A lábnyiki foci pályát most két hete sikerült befejezni, és a gyerekek örülnek, az egyetlen foci pályája a községben.

A szükséges továbbfejlesztéseknél föl van sorolva az a kilenc település, ahol az MCsMSz-nek még nincs saját ingatlana, különböző bérelt ingatlanokban, kicsi parasztházakban vannak. Tervünkben van ezt fejleszteni infrastrukturális szempontból, illetve jobb oldalon ott van az a 27 település, ahol még nincs semmi foglalkozásunk, nincs tevékenységünk. És itt vannak felsorolva azok a városok, Kománfalva, Onesti, Moinesti, amelyek nagy települések, és aktuális lenne és szükséges ahhoz, hogy az oktatást ki lehessen bővíteni a további településekre.

Meg fogom a továbbiakban kérni Hegyeli Attilát, hogy mutassa be, hogy ezekben az ingatlanokban, amelyeket itt bemutattam, az oktatás terén milyen foglalkozások, tevékenységek vannak oktatási, hagyományőrzési, vallási, szociális kérdésben, milyen célokat szolgálnak ezek az épületek.

Úgyhogy én mind köszönöm ezt a lehetőséget, és köszönöm azoknak, akik tettek azért, hogy a csángóügy előre tudjon haladni és felszínre kerüljön. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen, elnök úr. És akkor Hegyeli Attila oktatási programkoordinátor következik.

Hegyeli Attila tájékoztatója

HEGYELI ATTILA oktatási programkoordinátor (Moldvai Csángómagyarok Szövetsége): Köszönöm én is innen. Én is először a köszönettel szeretném kezdeni. Tisztelt Elnök Úr! Bizottsági Tagok! Jelenlevők! Az oktatás terén is csak csatlakozni tudok ahhoz, hogy szakmai értelemben is hatalmasat fejlődött az egész csángó oktatási program. Az elmúlt négy év tulajdonképpen megháromszorozta a korábbi állapotot úgy gyermeklétszám tekintetében, mint az óraszámok tekintetében, azt hiszem, ott megtízszereztük a korábbi állapotokat. Jelenleg 1817 diákunk jár rendszeresen, közülük 893 diák állami oktatásban is részt vesz. Ez azt jelenti, hogy 21 településen vagyunk jelen az állami iskolákban magyar órával, és 35 helyszínen pedig iskolán kívüli foglalkozás van. Nyilván a különbözetet igyekszünk behozni, és minél több állami iskolába is bejutni, bejuttatni a magyarnyelv-oktatást.

Ezen a térképen, csak föl villantom, Bákó megye térképe látható. A zölddel írt településneveken jelen vagyunk, mellette a kollégáink kis apró fotója, a tanároké, a honlapunkon bárki megtekintheti. Sajnos, piros települések is vannak; ahol pirossal van a település neve írva, ott még nem vagyunk jelen, pedig jelen kellene hogy legyünk - tervezzük.

Büszkék vagyunk rá, hogy az óvodától az egyetem végéig tudjuk őket kísérni, tehát egy egész rendszert sikerült felépíteni, kialakítani. Ez azt jelenti, hogy akár már kétéves kortól foglalkoznak a kollégáim a gyerekekkel a különböző fázisokban, a csíkszeredai kollégium után pedig egyetemre jutva ösztöndíjjal tudjuk őket havonta támogatni abban, hogy el is végezzék az egyetemet.

„Örömmel tanulni” a jelszavunk, és azt gondolom, hogy a szórvány szórványában, ahol mi élünk, ez az egyetlen lehetőségünk, hogy oktatásmódszertani értelemben csak a legmodernebb megközelítéssel, a legjobb felszereltséggel és a legjátékosabban lehet a gyerekeket megfogni, hiszen számukra nem kötelező a délutáni oktatás, mégis évekig járnak rá. Próbálnak a kollégáim ebben is nagyon sokat tenni. Ösztöndíjakat biztosítunk a gyerekek számára. Ezek nyilvánosan elérhető adatok, nem szeretném itt a jelenlevőket számokkal terhelni. A lényege az, hogy minden olyan gyermek, aki rendszeresen jár magyarórára, az ösztöndíjban részesül. Így talán még lelkesebben jönnek ezekre a foglalkozásokra.

A gyermekétkeztetési program: az én szívemnek talán ez a legkedvesebb program. Ez egy hatalmas megvalósítása volt az elmúlt négy évnek; Járai úr ötlete volt annak idején, és ez tényleg a legsikeresebb az összes közül. 34 helyszínen biztosítjuk a

gyerekek számára - nem kell megijedni, nem fogom felolvasni, csak fölvilantom -, 2021-ben 153 ezer ebédet osztottunk ki, 2022-ben ez már 229 ezer adag volt. Ezeket az adatokat természetesen összesítjük, és elszámolunk minden egyes ilyen étkezéssel.

A magyar nyelvi kompetenciaméréseket is tartjuk évről évre. Szeretnénk szakmai értelemben is korrekt módon követni azt, hogy fejlődnek a gyerekek, milyen értelemben tudnak adott helyszínen előrelépni, hol van esetleg lassabb fejlődés, vagy ha nincs fejlődés, akkor próbáljuk megkeresni ennek az okát. Éppen most szombaton volt a harmadik ilyen mérés. Ennek az eredményeit itt láthatjuk, hogy hála istennek, évről évre volt egy 10, majdnem 11 százalékos fejlődés ebben. Ez egy igazából szignifikáns adat, mert összesen 343 olyan diák volt, akinél ezt mindkét évben tudtuk mérni.

Ide egy külön diát tettem be, amelyik azt mutatja, hogy azon túl, hogy nagyon igyekszünk arra, hogy a magyarnyelv-oktatással előrehaladjunk, ezekben a falvakban egyensúlyteremtésre, lelki értelemben támogatásra van szükség. A kollégáim munkaidejének egy jelentős része megy arra, hogy a gyerekeket támogatjuk abban, hogy megállják a helyüket, hogy egyáltalán tanulni tudjanak - tehát tanulni is tanítanunk kell őket.

Tantárgyi versenyeken vesznek részt, most már országos szinten díjazott diákunk is van, amire külön büszkék vagyunk. Számtalan nyári programunk, táborunk van, és természetesen folyamatosan figyeljük azt, hogy milyen lefedettséggel vagyunk jelen egy-egy helyszínen, tehát hogy a diákjaink mennyi százaléka tanul. Ahogy Szili Katalin elnök asszony említette a felszólalásában, körülbelül a magyar eredetű, tehát csángó gyerekeknek a 25 százalékát tudtuk elérni, merthogy vannak olyan falvak, ahol egyáltalán nem vagyunk még jelen, és vannak olyan városok, ahol nagyon jelentős katolikus népesség él, és csak kis tanárlétszámmal tudtuk eddig a programokat bonyolítani.

A népszámlálás ügyét kérte Laci, hogy emeljük itt ki. Büszkék vagyunk erre is, hogy bár Romániában sajnos minden megyében a magyarság száma csökkent az utolsó népszámlálás adatai alapján, itt az utolsó oszlopban egyetlen zöld pötty van, ez pedig Bákó megye, ahol nőtt a magyarság száma. Mindenhol, még a székelyföldi megyékben is csökkent a magyarság száma, sőt elég jelentősen, főleg a szórványvidéken, itt viszont úgy néz ki, főleg az MCsMSz kulturális és oktatási jelenléte miatt, egyre többen gondolják azt, hogy érdemes magyarnak vallani magukat. És ezek a hivatalos romániai adatok, amelyeket már publikált a statisztikai hivatal.

Itt van a csapatunk. Még bővíülhetne, de soha nem volt ekkora. Jelentem, az idén van a moldvai csángóság történetében, a több száz éves történetében a legnagyobb tanári kar, és ezért is a magyar kormányt illeti a köszönet. Itt vannak a pedagógusok. 37 pedagógussal vettük át az RMPSZ-től, jelenleg 68 pedagógus van; hozzájuk csatlakoznak a kisegítők, dadusok, konyhás nénik, és mi néhányan az irodában.

Most pedig elérkeztem a hagyományőrzés fejezetéhez. Kovács Melánia kolléganőm kellene itt mellettem üljön, de sajnos elég csúnyán megbetegedett, így tegnap mégsem indult el velünk. Arra kért, hogy röviden a hagyományőrzésről is beszéljek.

A hagyományőrző tevékenységek 38 munkatárssal zajlanak. Ők is jelentősen tudták bővíteni a hagyományőrzők számát. És amire nagyon-nagyon büszkék vagyunk, az az, hogy hangszeroktatás is működik profi módon, mert egy dolog, ha az ember tud valamilyen hangszeren játszani, és egészen más dolog az, ha a hangszerjátást tudja tanítani. A hangszeroktatásban is 2017-ben elindultunk, és azóta már 13 oktatónk van, köztük Legedi László István, aki a fotón látható, a népművészet mestere, és nálunk dolgozik.

Képzések vannak a hagyományörzés, hangszeroktatás terén is, és ehhez kapcsolódó gyerektáborok, számtalan sok, amelyeknek a hatékonysága az évek során meglátszott, hiszen ma már ott tartunk, hogy a gyerekek akár egy önálló táncházat, egy estét képesek átmuzsikálni, és ekkora tömegeket tudnak rendezvényeken megmozgatni. Itt például a csángótánc és hujtogató fesztivál látható: eddig kilenc alkalommal szerveztük, több száz ember ropja a táncot, a csángók hagyományos táncait.

Év közben is számtalan ilyen van. Most a teljesség igénye nélkül itt csak néhányat fölillantunk, és igyekszünk a Kárpát-medencében mindenhol jelen lenni a csoportjainkkal. Minél több meghívást kapunk, annál jobban örülünk neki; ez itt a reklám helye is, hogy ha önök a szavazóközletben tudnak illet, szívesen jövünk.

A folyamatban lévő projektek közt van a tájházhálózatunk is. Valóban, meg kellene mutatni magyar szemmel is azt, hogy a csángók magyar kultúrája milyen értékes, nemcsak a román muzeológusokra bízni azt, hogy megmutassák, mennyi román eredetű csángó létezik Csángóföldön, hanem a mi szemszögünkből is megmutatni, akár turistáknak, de a falusiaknak is, hogy így nézett ki a hagyományos magyar kultúra Moldvában. Nagyon fontos az, hogy egy stúdió működik, tudjuk rögzíteni ezeket az értékeket, és közzé fogjuk tenni. Egy hatalmas kincs ez, amit érdemes interneten is elérhetővé tenni mihamarabb.

Szociális és sportprogramok: az itt a teremben jelen levő Réti Rózsika kolléganóm irányításával ilyenből is nagyon sokat szervezünk. Fontosnak tartjuk azt, hogy a gyerekek kimozduljanak ebből a hagyományosan vett oktatási keretből, és sporttevékenységek legyenek. Épültek focipályák, azok tele vannak élettel.

A karácsonyi programjainkat villantottam itt fel; illetve itt van néhány fotó azokról a nagyobb sportrendezvényekről, amelyet a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége szervez, évről évre egyre nagyobb létszámmal és egyre nagyobb sikerrel a fiatalok körében.

A vallási programok ügyében az elmúlt évtizedekben talán ez kapott nagy-nagy médianyilvánosságot, mennyi gond volt azzal, hogy a moldvai magyarság számára a magyar nyelvű misézésre nem volt lehetőség. Ez most havonta egyszer Bákó városában megszervezhető, de jelen vagyunk magyar nyelvű búcsúkon, és igyekszünk minden módon itt is a konfliktust kerülni és a megegyezésre törekedni, arra, hogy haladjunk, lépünk, ha kis lépésekkel is, előre.

A vállalkozóknak a szintén itt jelen levő Gál Emília kolléganóm segít abban, hogy pályázatokat írjanak, és ezeknek a pályázatoknak, az uniós forrásokra való pályázatoknak a költségeit átvállaljuk. Igyekszünk minél többet ebből benyújtani, és nagyon szépen köszönjük mindehhez a támogatást.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Pál-Antal Ildikónak, a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége könyvelőjének adom meg a szót, és kissé óvatosságra intem, mert jelen van körünkben, nagy tisztelettel köszöntöm, a Bethlen Gábor Alapkezelő vezérigazgatója, Erdélyi Rudolf úr. És ha már itt tartunk, akkor köszöntöm Ugron Gáspár urat, aki a felügyelőbizottság új tagja, és köszöntöm a Külügyi Igazgatóság jelen levő munkatársait, illetve Kalmár Ferenc miniszteri különmegbízott urat is. Megtisztelték jelenlétükkel a Törvényhozási Igazgatóság vezetői is a bizottsági ülést, eddig engedte az idejük, hogy jelen legyenek. Úgyhogy köszöntöm a bizottsági ülésen részt vevőket, és akkor öné a szó. Tessék parancsolni!

Pál-Antal Ildikó tájékoztatója

PÁL-ANTAL ILDIKÓ könyvelő (Moldvai Csángómagyarok Szövetsége):
Köszönöm szépen a szót. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottsági Tagok! Tisztelt

Meghívtak! Engedjék meg, hogy bemutassam a rövid tájékoztatómat. Pál-Antal Ildikó vagyok, a Consulta Carpatica könyvelő, könyvvizsgáló és adótanácsadó cégnek a képviselője. 2018-tól mi végezzük a szövetségnek a könyvelését.

Ki fogok térni az anyagomban a szövetség jogi szabályozottságára, majd a belső ellenőrzésére és a könyvvizsgálatára, a szövetség vagyongazdálkodására, és idézni fogom a könyvvizsgálói záradékot, amit a külső könyvvizsgáló készített a 2022. évi pénzügyi beszámolóra.

Ami a jogi szabályozottságát illeti a szövetségnek: ez egy román bejegyzésű egyesület, 1991-ben a sepsiszentgyörgyi bírósági határozattal jött létre. A besorolása: nem közhasznú szervezet; ez azt jelenti, hogy román állami támogatásokban nem részesül. A három publikus nyilvántartóban van jelen: az egyik a helyi, a sepsiszentgyörgyi bíróságnak a nyilvántartója, a másik kettő országos, a linkeket is láthatják; az egyik az Igazságügyi Minisztérium kezelésében van, a másik az országos adóhatóság kezelésében.

Jelenleg a szövetségnek 518 tagja van, de ez állandóan változik, tehát évente frissítésre kerül a taglista. Célkitűzésként a moldvai magyar közösség tagjainak az érdekképviselétén túl valóban a nemzeti identitás építése van kitűzve, tehát ez a legfontosabb cél. Ennek érdekében a magyar államháztartásból fordít a magyar kormány forrásokat. A lényeges támogatások a Külgazdasági és Külügyminisztériumtól érkeztek, a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.-től és az Emberi Erőforrások Minisztériumától. 26 helyi alegysége van, ezeknek nincs jogi személyisége, ugyanakkor van két, önálló vezetőséggel rendelkező alegysége, de ez nem működik.

2020-ban létrehozta a szövetség a Csángó 2020 Kft.-t a gazdasági tevékenység elindítása érdekében; a gazdasági tevékenység még nem indult el a cégben.

Az egyesület szervei: a közgyűlés, az igazgatótanács elnöke két alelnökkel és egy gazdasági felelőssel, valamint az alapszabályzata szerint van egy kiterjesztett vezető tanács; itt még pluszban jelen vannak a helyi alszervezetek képviselői és a tevékenységi felelősök.

Ha netalántán végelszámolásra, kényszerfelszámolásra kerülne sor, itt a jogszabály jogutódlást biztosít. A szövetség nevesítette az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesületet, a kolozsvári bejegyzésűt, valamint a csíkszeredai Domokos Pál Péter Alapítványt.

A szövetségnek a belső ellenőrzését egy háromtagú cenzorbizottság végzi, ez román jogszabályi elvárás, és általuk valósul meg a pénzügyi és a vagyongazdálkodási tevékenység ellenőrzése. Ami a külső ellenőrzést illeti, mondhatnám azt is, hogy háromlépcsős. Elsősorban van a finanszírozó részéről egy ellenőrzés, ami megvalósul a támogatások pénzügyi elszámolása során. Ugyanakkor van egy külső könyvvizsgálója a szövetségnek; 2018 óta ez nem jogszabályi elvárás, mert nem román közhasznú szövetségről beszélünk, ez a felügyelőbizottság elvárása volt, ez valósítja meg a román számviteli és beszámolási kötelezettségek teljesítésének az ellenőrzését. És a legvégén van a felügyelőbizottság, mely biztosítja a támogatások felhasználásának, a tevékenységnek a transzparenciáját.

A kivetített táblán a mérlegadatok láthatóak. Visszamentem öt évre, tehát a 2018 és 2022 közötti periódusra. A számok ezer lejtben vannak. Itt a lényeg az, hogy látszik, 2018 óta milyen lényeges növekedés volt úgy az aktívák, mint a források oldalán. Például a befektetett eszközök esetében mi 2018-ban 2 millió lejről indultunk, 2022. év végén ez 36 millió lej volt. Ahhoz, hogy ezt érzékeltetni tudják: a 36 millió lej 2 milliárd 800 millió forintnak felel meg a mostani paritással.

A szövetségnek folyamatosan voltak pénzeszközei. A 2022. év végén ez 6 millió 979 ezer lej volt. A kötelezettségei is nőttek, viszont ezek rövid távú kötelezettségek, határidőre teljesítette őket a szövetség. A 2022. év végén a kötelezettségek értéke

3 millió lej, mert a folyamatban levő beruházásokkal kapcsolatos adósságok szerepelnek a mérlegben, de ezek 2023 elején teljesítésre kerültek. Itt látható a következő dián egy grafikon a befektetett eszközök növekedésére vonatkozóan.

Az ingatlanberuházások tekintetében, ha egy megyei leosztást nézünk, akkor Bákó megyében 21 helységben 28 millió lejes befektetésekre került sor; ez 2 milliárd 122 millió forintnak felel meg. Hargita megyében, Csíkszeredában volt ingatlanbefektetés és Neamț megyében, Háromkúton. Az ingatlanberuházások összege lejtben 32 millió, forintban 2 milliárd 480 millió.

Az ingatlanok egy részén telekkönyvi bejegyzés van, azaz elidegenítési és terhelési bejegyzés. Jelen pillanatban 5 millió lejre van jelzálogbejegyzés, ami 384 millió forintnak felel meg, és bejegyzendő terhelésre fog sor kerülni 6 millió 694 ezer lejre, ez 505 millió forintnak felel meg. Itt a beruházásokra való elszámolások a finanszírozó felé be vannak nyújtva. Ha a telkek helyzetét nézzük, akkor a szövetségnek jelen pillanatban 7,5 hektár területe van, ebből 5,2 hektár beltelek és 2,2 hektár kültelek.

Az eredménykimutatást illetően itt is öt év adatait láthatják, szintén ezer lejtben. Ugye, itt végülis nonprofit szervezetről beszélünk, tehát itt nincs relevanciája a profitabilitásnak, a nettó eredménynek. Itt a lényeg az, hogy a támogatásból, elsősorban a támogatásból származó jövedelem a célkitűzések megvalósítására fordítódjon. Ez így is történt. A 20 millió 371 ezer lej 2022-ben elköltésre került, a költségek összege 20 millió 223 ezer lej.

Itt látható a bevételek növekedése, szintén 2018 és 2022 között, ez is ezer lejtben van.

A vagyongazdálkodással kapcsolatos utolsó tábla a befolyt támogatások összege öt év alatt. Itt a legnagyobb támogató a Külgazdasági és Külügyminisztérium, a befolyt pénzek összege 68 millió lej, azaz 5 milliárd forint; a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.-től 22 millió lej, azaz 1 milliárd 579 millió forint; majd a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat jön 33 millió forinttal, az Emberi Erőforrások Minisztériuma 32 millió forinttal, utána pedig a többi támogató. Tehát a befolyt támogatások összege 6 milliárd 732 millió forint.

Engedjék meg, hogy felolvassam a könyvvizsgáló megállapítását - ez az utolsó képen látható -, a könyvvizsgálói jelentés záradékát; ezt a marosvásárhelyi Sántha Szabolcs okleveles könyvvizsgáló készítette. „A vizsgálat során lényeges szabálytalanságot nem tapasztaltam. A bevételek és költségek rendelkeznek a gazdasági eseményeket alátámasztó számviteli bizonylattal, a vagyon és a támogatások nyilvántartása a román számviteli törvény elvárásainak megfelel. A mérleg tételei leltárral alátámasztottak.”

Köszönöm szépen, hogy meghallgattak.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönöm. Hegyeli Attilának van még egy rövid, színes kisfilmje. Mit kell erről tudnunk?

HEGYELI ATTILA oktatási programkoordinátor (Moldvai Csángómagyarok Szövetsége): Köszönöm a szót, elnök úr. Csak egy hatperces kis ízelítővel készültünk, amit zárásként engedjék meg, hogy levetítsük önöknek. Minden benne van a filmben, amit róla tudnunk kell. *(Filmvetítés.)*

ELNÖK: Köszönjük szépen. Tisztelt Bizottság! A bizottság tagjaié a szó. Van-e kérdés, vélemény? *(Jelzésre:)* Szászfalvi László alelnök úr!

Hozzászólások

SZÁSZFALVI LÁSZLÓ (KDNP), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen. Nem kérdésem van, hanem néhány gondolatot szeretnék hozzáfűzni az elhangzottakhoz. Egyrészt a köszöneté az első szó. Nagyon szépen köszönöm mindenkinek részben az itteni előadást, és köszönöm a múlt héten a vendégszeretetet. Azt hiszem, nemcsak ismereteket, tapasztalatokat, hanem élményeket is szerezhettünk, és ezt köszönjük szépen Pogár László elnök úrnak és mindenkinek, aki vendégül látott bennünket.

A köszönet után pedig a gratuláció következik. Szeretnék gratulálni sok szeretettel az elért eredményekhez, a sok munkához. Én a hosszú hozzászólásom mottójául Hegyeli Attila oktatási programvezető, illetve barátunk egy sok évvel ezelőtt leírt egyik írásának egy gondolatát szeretném idehozni. Ő így fogalmazott: sírni szabad, dolgozni kell. Egy picikét én interpretálok ezt, és azt mondom: sírni lehet, de dolgozni kell. Gondolom, talán ő is elfogadja ezt a megfogalmazást. Úgy érzem, ebben minden benne van, nemcsak a moldvai magyar közösség ügyében, hanem szerintem úgy általában a magyar nemzeti közösség ügyében, és talán az elmúlt 13 esztendő nemzetpolitikája pont erről szól.

Köszönjük azt az élményt is, amit Lábnyikban élhettünk át, ahol zene, tánc, hujjogtatás, finom ételek, sőt még nagyon finom pálinkák is voltak.

Tisztelt Bizottság! Tisztelt Jelenlévők! A magyarság egységes nemzet - hála istennek, ezt most már nemcsak gondolhatjuk, hanem ki is mondjuk és vállaljuk -, és ennek az egységes nemzetnek egyenrangú tagjai és elszakíthatatlan részei a moldvai magyarok, a moldvai magyar közösség is. Nem szeretném húzni az időt, hiszen nagyon sok mindent hallottunk, a háttéranyagot ismerjük, a tapasztalatunk a múlt héten, azt gondolom, nagyon gazdag lett - a magyar nyelv őrzése, a vallási önazonosság megőrzése és megerősítése, iskolák, óvodák, magyar házak felújítása, újak építése. Létszámokról, pénzekről is hallottunk, ott a helyszínen és itt a tájékoztatókban is: 30 helyett körülbelül 120-130 tanár, tanító, óvónő, hagyományőrző szakember, akik rengeteget tettek, tesznek, és elkötelezetten dolgoznak ennek a nagy programnak a megvalósításában.

A hagyományőrzést külön hadd emeljük ki! Hangszeroktatás, hagyományőrző táborok, István bácsinak hallottuk ott a bemutatóját együtt, közösen, fantasztikus élmény volt az is. Kiemelem a szociális segítségnyújtást, az ösztöndíjakat, a gyermekétkeztetési programot, amely, azt gondolom, látható és kézzelfogható most már az elmúlt esztendőök során, a sportinfrastruktúra-építést. Ha jól emlékszem, akkor mi avathattunk fel ott egy új műfüves pályát. Azt gondolom, ez mind-mind azt jelzi, hogy a csíkszeredai csángó kollégiummal egyetemben kiépült egy teljes materiális, anyagi és szellemi infrastruktúra, szervezeti és intézményi rendszer, amely azt gondolom, hogy az elmúlt öt év koronája. Ha jól olvastam itt a számokat, körülbelül 6,7 milliárd forint, ami ebben befektetésként van, akár felújításként, akár új építésként, akár pedig szellemi terméként; ez az elmúlt öt év gyümölcse. És természetesen reméljük azt is, hogy a gazdaságfejlesztési program is minél hamarabb el tud majd indulni.

Természetesen nyilván mindannyian egyetértünk abban, hogy ez egy óriási dolog, hogy idáig eljutottunk, de sok még a feladat, sok még az előttünk álló kihívás. Azt gondolom, hogy azzal a szellemi-lelki elkötelezettséggel és azzal a támogatási rendszerrel és a moldvai magyar közösségnek az önerejével... - hiszen anélkül gyakorlatilag semmiféle támogatás nem érne semmit, ha az ott élő közösség nem akarná ezt a programot és nem tenné, és ráadásul van is jövőképe a Moldvai Csángómagyarok Szövetségének. Természetesen ebből az a konklúzió, hogy ezt továbbra is támogatnunk kell, és támogatni is fogjuk.

Volt itt egy megjegyzése, azt hiszem, Hegyeli Attila barátunknak, aki valamiféle lelki motivációkról is beszélt, amelyek mindezek mögött ott vannak. Ez is nagyon fontos része, nemcsak az infrastruktúra-építés, de én ezt kiegészíteném azzal, hogy ez a munka egy nagyon komoly lelki gondozói munka is, személyiségfejlesztő munka és nyilván egy óriási motivációs tevékenység, ami, azt gondolom, hogy egy óriási kihívás, és óriási erőket kell hogy megmozdítsanak az ott tevékenykedők és dolgozók. Tehát sok a feladat még, de hála istennek, van jövőkép, és ezt a jövőképet támogatni kell és támogatni fogjuk.

Engedjék meg, hogy nagyon röviden, még két-három mondatban annyit hadd mondjak, hogy amit én fontos hangsúlynak tartanék az elkövetkezendő időszakban, az a marketing és a kommunikáció, de erről beszéltünk is ez alatt a néhány nap alatt, hiszen elmondtam azt, hogy Csángóföld-térképet nem lehet kapni Magyarországon, nem lehet útikönyvet kapni Magyarországon. Nyilván ezek magánkiadásúak vagy magáncégeknek a kiadása, de nagyon fontos, hogy ebben előre kellene lépünk. Köszönöm azt, hogy kaptunk térképet Botondtól ott, a magyar házban, Bákóban, tehát ez fontos, itt van, és be is jelöltem a térképen a településeket. Ez fontos, mert van, aki térkép alapján szereti, nem csak a virtuális világban, nyomon követni az utakat. Tehát nagyon fontos lenne egy marketingtevékenység beindítása, de ez is benne van a jövőképben.

A médiafejlesztés, azt gondolom, lehetőséget biztosítana az anyaországbéli magyaroknak, hogy könnyebben és gyorsabban tudjanak tájékozódni, és mennél is jobban a köztudatba kerüljön a csángómagyar közösség kultúrája, akarata és jövőképe, a moldvai magyaroknak a jövőképe.

A KDNP részéről tehát részben köszönöm mindenkinek a munkáját, köszönöm mindenkinek az áldozathozatalát. Most hadd ne soroljak föl mindenkit még egyszer! Másrészt pedig természetesen támogatjuk a bizottsági állásfoglalást, abban tartalmi szempontból minden lényeges és fontos dolog, azt gondolom, benne van. Még egyszer mindenkinek köszönjük a sok munkáját, és kívánunk további sok erőt, kitartást, reménységet és Isten áldását ehhez a munkához.

ELNÖK: Köszönöm szépen, alelnök úr. Dócs Dávid képviselő úr és utána Herczeg Tamás alelnök úr következik.

DÓCS DÁVID (Mi Hazánk): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Kedves Vendégeink! Köszönöm szépen a szót. Hát, képviselőtársam túl sok mindent nem hagyott ki saját hozzászólásából, így nekem már sok dolgom nincsen. Nem is szaporítanám tovább a szót igazán, csak nagyon röviden reagálnék, hiszen egy kormánypárti képviselőtől talán még hitelesebb, ha egy ellenzéki képviselő dicséri meg ezt a programot és ezt a munkát.

Az itt látható beszámoló is nagyon tartalmas volt, és azt gondolom, akinek a témával kapcsolatban nincsen korábbi tapasztalata, azt is meggyőzte volna, de ennél sokkal meggyőzőbb volt a múlt heti látogatásunk - ezúton is köszönjük szépen a szíves vendéglátást -, hiszen ott láthattuk, hogy milyen az, amikor nehéz terepen, komolyabb menetkörülmények között lehet sikert elérni. Én azt gondolom, hogy le a kalappal mind a helyi közösség vezetője előtt, mind azok előtt az emberek előtt, akik ezt a programot koordinálják, hiszen ez a kettő valószínűleg kéz a kézben tud csak ilyen jól működni.

Én elmondtam a múlt héten a Kárpát-medencei Magyar Képviselők Fórumán is, hogy ha valamit el lehet ismerni, akkor az a nemzetpolitika. Én azt gondolom, hogy jelenleg nagyon jó nemzetpolitikát folytat Magyarország, viszont ebben a kategóriában soha nem lehetünk elégedettek és nem dőlhetünk hátra. Tehát nagyon szép, amit láthatunk, nagyon jó, de még egy kicsikét felső polcot kell kitűzni célul, hiszen, azt

gondolom, még van ott is hova fejlődni, viszont tényleg le a kalappal. Azt gondolom, ha a jövőben is ilyen lelkesedéssel és kitartással végzik a munkájukat, akkor a Kárpát-medencének ezen kívül eső szegletében is a magyarság, reméljük, hogy még hosszú ideig megmaradhat. Köszönöm a szót.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Herczeg Tamás alelnök úr!

HERCZEG TAMÁS (Fidesz), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen a szót. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Kedves Vendégeink! Szászfalvi képviselő úr mondta, hogy élményekben is volt részünk az elmúlt héten; én mondom, hogy tanulságokban is, sok-sok tanulságban, hogy lehet így is csinálni. És akkor itt gondolok arra, hogy van egy MOKKA nevű program, amelyik az oktatást támogatja, az elképesztően jó; még akár máshol is lehetne használni, még akár magyarországi programok, szoftverek kiegészítésére is szolgálhatna.

Az pedig egészen elképesztő, amit Hegyeli Attila itt nekünk megmutatott, és ez valóban így van, hogy a szombati fölmérés anyagát láthatjuk itt hétfőn, tehát nem jövőre, nem ősszel vagy valamikor, hanem két napon belül - hát, tényleg le a kalappal!

Az ember mondhat bármit önmagáról, de hogy népszámlálástól népszámlálásig valóban ez az egyetlen megye, ahol növekedett azoknak a száma, akik magyarnak vallják magukat, az, azt hiszem, önmagáért beszél.

Azt szeretném mondani vagy kérdezni, és azt vélelmezem, hogy történnek már kezdeményezések ez ügyben, de lehet-e olyan testvérszervezetet létrehozni, amelyik a román közhasznúsági szabályoknak is megfelel, tehát hogy egy ilyen státuszú szervezet is legyen, mert ha lenne, akkor össze lehetne hozni azokat a forrásokat, azokat az erőket, amivel még hatékonyabb és intenzívebb munkát végeznének. S ahogyan képviselő úr is mondta, valóban, a turizmusban még nagyon sok lehetőség van, akár a néprajzos turizmusban, akár a kulturális turizmusban, aktív turizmusban, sok mindenben, intenzívebb, élő kapcsolatunk lehetne nekünk, anyaországi magyaroknak a csángómagyarokkal. S ezzel kapcsolatban egészen elképesztő az az érdeklődés, amelyet tanúsítanak - én most nem az országról, hanem Békés megyéről beszélek, én Békés megyei képviselő vagyok -, és nemcsak néprajzosok, meg népzene kutatók, hagyományőrök, hanem szinte mindenki, aki tudomást szerzett arról, hogy ez a delegáció volt önöknél. És még annyit, hogy ott is fölvetődött az, hogy esetleg valamiféle együttműködések folytatathatók, erősíthetnénk. Az elmúlt két napban - vagy akár szombaton is, mint ahogy az elmúlt néhány napban - több intézménnyel, leginkább kulturális szervezettel beszéltem, és ezek a szervezetek nyitottak; nyilván az erőforrások tekintetében kell egyeztetni a konkrét program mellett.

Köszönöm szépen, és gratulálok az elvégzett munkához.

ELNÖK: Köszönjük szépen, alelnök úr. Jakab István!

JAKAB ISTVÁN (Fidesz): Tisztelt Elnök Úr! Kedves magyarországi Képviselők, kedves Vendégek! Nagyon nagy tisztelettel szeretném megköszönni azt a fogadtatást, amelyben részünk volt. Fantasztikus érzés volt együtt lenni. Az különösen megfogott, hogy senki nem panaszkodott, hanem mindenki építkezni akart, mindenki kereste a lehetőséget, hogy hogyan lehet még jobban csinálni, hogyan lehet még jobban együttműködni. Csodálatos, hatalmas munkát fektettetek be a hagyományőrzésbe, oktatásba. Valóban, szívvel-lélekkel, lélekből, kiemelten lélekből dolgoztok; ehhez hatalmas lélek kell.

Én egy másik oldalról szeretném megközelíteni a lehetőségek eszköztárát, ha úgy tetszik. Egész idő alatt, amíg ott voltam, azon gondolkodtam, hogy fantasztikus

minden területen a fejlődés, én egy területen keresgélnek még inkább: ez a gazdasági együttműködés. A kultúrában - itt már szóba került, Tamás említette -, a turizmusban, az már egy nagyon jelentős lépés, de biztos vagyok benne, hogy ha az anyaországból gazdasági szervezetekként össze tudnánk jönni, többet találkozni, ez szerintem az előrelépést segítené. Mondtam, hogy anyaország. Közben, mióta hazaérkeztünk, voltunk elnök úrral Felvidéken egy búzaszentelő ünnepségen, és ott beszélgettem erdélyi barátainkkal, s aztán valahogy megfogalmazódott - lehet, hogy pont én mondtam ki -, hogy mi fontos anyaország vagyunk a csángók számára, no de hát, ti itt közelebb vagytok, ti is lehettek, Erdély is lehet a csángók anyaországa, háttere. Tehát ilyen több lépcsőben, ha már az erdélyiekkel szoros gazdasági együttműködést alakítunk ki, ha már ott a pályázatokkal kapcsolatos lehetőségeket sikerült jól, okosan feltárni, akkor próbáljunk meg még szélesebb alapokon együttműködni.

Úgyhogy én azt a felajánlást tenném már most - nyilván az együttműködés erősítése mellett -, hogy a „Magyarok Kenyere” program keretében nagyon szeretném, ha a csángó barátaink már az augusztus eleji szolnoki nagy búzaszentelő ünnepségen megjelenének egy kis bemutatkozásra - most részletekbe nem mennék bele, majd megtaláljuk a módját, hogy ezt átbeszéljük, hogy milyen formában -, és azt hiszem, van még más terület is.

Nagyon szépen köszönöm azt a munkát, amit elvégeztek, hiszen Járai miniszter úr mint kiváló gazdasági-pénzügyi szakember keze nyoma, azt hiszem, az eredményeken ott van, de mindenkit külön ki kellene emelni. Még egyszer nagyon szépen köszönöm, megtisztelő volt és felemelő érzés ott lenni.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Berki képviselő úr!

BERKI SÁNDOR (Párbeszéd): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Kedves Vendégeink! Az előttem lévők már szinte mindent elmondtak, és megérdemlik mindazt, amit elmondtak; vegyék át azt a dicséretet és elismerést, mert ez az önök munkájának jár.

Amit ehhez én hozzá tudok tenni, az csak az, hogy nagyon jó volt, hogy kint lehettünk önökkel, és terepen is láthattuk mindazt, ami itt most papíron is elének került. Az a munka, amit önök, ti ott végeztetek, fantasztikus, és maradandó eredményei lesznek. Ez a munka biztos, hogy nem fog elveszni, és példaértékű az anyaországon belül működő szervezetek számára is. Én nagyon sok olyan szervezetet látok, aminek örülnék, ha csak fele ilyen jól működne, mint az, amit most láttunk Moldvában, Csángóföldön.

Azt gondolom, ezért is éri meg bizottsági tagnak lenni, mert vannak ilyen sikerélmények, ilyen jó példák. Ellenzéki képviselőként az elmúlt években én nagyon keveset tudtam a magyar nemzetpolitikáról, mert erről nincsenek visszajelzések, de az ilyen visszajelzéseket igenis kommunikálni kell, és az elismerést el kell terjeszteni, és fel kell hívni az anyaországban élők figyelmét, hogy milyen fontos, milyen érdemleges programok valósulnak meg a diaszpórában és a szórványban is. Úgyhogy köszönöm a munkájukat, és további sok sikert kívánok. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen, képviselő úr. Más hozzászólásra jelentkezőt nem látok.

Tisztelt Bizottság! Kedves Vendégeink! Köszönöm szépen a tájékoztatót. A jegyzőkönyvbe is el kell mondanom azt, amit elmondtam ott Csángóföldön. Mégpedig azt, hogy én sok évvel ezelőtt azt gondoltam, hogy az oktatás, a nevelés egy szakma, és annak jobb helye van a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségénél, és legyen a csángóké csak a felnőtt hagyományőrzés, a magyar házak működtetése. Ezt vissza kell

vonom. Jó helyen van a Moldvai Csángómagyarok Szövetségénél is az oktatás-nevelés ügye, sőt a legjobb helyen van, mert ők vannak ott helyben. A legnagyobb elismerésem a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségéé, van önekik éppen elég dolguk meg gondjuk Erdélyben meg a Partiumban; valahogy tőlük is olyan távol esett és kiesett Moldva és a Csángóföld. Az elért eredmények, ez a pedagóguslétszám-növekedés, és ami a legfontosabb, az oktatásba, nevelésbe bevont gyermekeknek a száma, azok az eredmények engem meggyőztek arról, hogy én magam is rosszul gondoltam akkor, és most jó helyen van az oktatás programja. Köszönet Attilának is és kollégáinak is.

A tájékoztatókban többször elhangzott az, hogy bizony évekkkel ezelőtt voltak itt viták. Igen voltak viták, voltak, akik az egész csángóprogramot próbálták egy kicsit eltorzítani vagy rossz hírért kelteni. Zárjuk le ezt az időszakot! Az a múlt, hál' istennek, a program, a szövetség jól működik.

Én nagyon szeretném megdicsérni a szövetséget és mindazokat, akikkel együtt dolgoznak, és ebben az infrastruktúra-fejlesztésben egy jó irány a magyar ház, ami nemcsak óvodai szobákból áll, nemcsak egy-két tanteremből áll, hanem olyan közösségi tereket hoznak létre a felújítások meg az új építések során, amelyek egyébként a falunak is jók. Végre születtek ott olyan közösségi terek, ahol össze tud jönni a településnek nemcsak az apraja, hanem a nagyja is.

Szeretnék szólni röviden, többször most itt szóba került, a gazdaságélénkítő támogatásról, hogy ez még ott igazából mint harmadik lába a támogatásnak nem tudott elindulni. Ugye, ez azért egy sajtóságos dolog. Legelőször ez a Vajdaságban indult el, a Délvidéken. Ehhez kell a fogadó ország jóindulata is, és a szerbek azt mondták, hogy miért ne hozhatnának ide a magyarok pénzt, miért ne adhatnák vajdasági magyaroknak, és azt mondták, hogy végül is ezek szerb adófizető állampolgárok. Ezt tudtuk folytatni egyébként hasonló szellemben a Kárpátalján is, Horvátországban, Szlovéniában, Szlovákiában már gondokba ütközött, ezért ezeket a Baross Gábor-támogatásokat nem is tudtuk odavinni, hanem Győrben, Komáromban, Esztergomban alakultak irodák, ahová lehetett pályázni. Romániával úgy tudunk megállapodni, hogy csak a területalapú támogatáshoz járultak hozzá, tehát azt nem fogadták el, hogy csak magyar pályázó vehessen részt egy Romániában kiírt pályázaton. A területi alap jött létre, és mi is úgy voltunk vele, hogy Székelyföldön tíz pályázatból nyolc vagy kilenc egyébként magyar lesz, és így is volt. Ezeket az ügyeket kell majd még tisztáznunk, nem lesz könnyű ennek a harmadik lábának az elindítása.

Viszont szeretném felhívni arra a figyelmet, hogy nemcsak az anyaország létezik mint anyagi erőforrás, hanem Románia az Európai Unió tagja, a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége egy ottani bejegyzett szervezet. Tehát én szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy fordítsunk erőt, energiát a Romániában benyújtott vagy a Románián keresztül benyújtott európai uniós pályázatokra. Idézőjelben mondanám, hogy Brüsszel szemében egyébként hozzánk képest egy nagyon fejlett jogállamról beszélünk, tehát miért ne lehetne ott sikeresen pályázni? - idézőjel bezárva. És megjegyeztük természetesen mindazokat az apró napi feladatokat, például keríteni most gyorsan egypár iskolabuszt - ezt meg fogjuk tenni, meg ebben segítséget adunk.

Nagyon-nagyon szépen köszönjük a tájékoztatást. Köszönöm szépen Edvi Péternek, hogy sok-sok évvel ezelőtt ráirányította a csángóügyre, e nemzeti őshonos kisebbségre a figyelmet. Köszönjük Járai Zsigmond munkáját, aki pár évvel ezelőtt kapta meg ezt a feladatot, és köszönet azért, hogy a csángóprogram egy költségvetési sor ma már a magyar költségvetésben. Köszönet a felügyelőbizottság jelen lévő tagjainak és Pogár László elnök úrnak a végzett munkáért és ezekért a sikerekért.

Kíván-e valaki röviden reagálni az itt elhangzottakra? Igazából kérdés nem hangzott el, szerintem csak az abszolút pozitív véleményünket és dicsérő szavainkat mondtuk el. *(Senki sem jelentkezik.)*

Döntés a bizottsági állásfoglalásról

Amennyiben nem, úgy van egy állásfoglalásunk, egy bizottsági állásfoglalás, melynek a szövegét, tervezetét kiküldtük a bizottság tagjainak. Írásos módosító javaslat nem érkezett hozzá. Szerintem minden nagyon fontos dolog benne van ebben a bizottsági állásfoglalásban: a moldvai csángómagyarokat a magyarság szerves és elválaszthatatlan részének tekintjük, és az Alaptörvény szellemében kijelentjük, hogy az anyaország felelősséget visel a csángók sorsáért. Mindezt az üzenetet öntöttük egyébként nyolc pontba az állásfoglalásban.

Van-e ehhez javaslat, kiegészítés? *(Senki sem jelentkezik.)* Amennyiben nincs, akkor kérem a bizottság tagjait, hogy az állásfoglalásról döntsünk. Ki az, aki támogatja? Aki igen, kérem, az most szavazzon! *(Szavazás.)* Köszönöm szépen.

A bizottság 8 egybehangzó igen szavazattal támogatta és elfogadta ezt az állásfoglalást. Ez az állásfoglalás egy-két óra múlva már a bizottságunk honlapján is megtekinthető lesz.

Az ülés berekesztése

Én nagyon-nagyon szépen köszönöm mindenkinek a részvételt, a bizottsági ülésen való munkáját, a tájékoztatót, a szép hozzászólásokat. A bizottsági ülést bezárom.

(Az ülés befejezésének időpontja: 11 óra 36 perc)

Pánczél Károly
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Prin Andrea és Szűcs Dóra